

Bijlage A

Bomen in wettelijke kaders en beleid

Beleidskaders gemeente Velsen

Groenstructuurplan Velsen: Visie 2030

In 2019 is het Groenstructuurplan Velsen verschenen. Dit breed gedragen plan is de basis voor het nieuwe Bomenbeleidsplan 2021-2031. Het Bomenbeleidsplan wordt opgesteld als nadere uitwerking van het Groenstructuurplan specifiek voor bomen.

In het Bomenbeleidsplan 2021-2031 wordt een visie beschreven over hoe bomen de doelen van het Groenstructuurplan kunnen helpen realiseren.

Doelen GSP (speerpunten):

1. **Het versterken van de beleving van de Velsense landschappen, zowel binnen als buiten stedelijk gebied.**
 - De rol van bomen in beleving versterken. Dit door enerzijds meer bomen in gemeentelijk gebied. Anderzijds door kwalitatief betere bomen met grotere waarde.
 - Herintroductie van het onderliggende Velsense landschap biedt kansen, omdat vanuit historische benadering van bv landgoederen bomen eerder wel aanwezig waren.
 - Consequente en herkenbare groene begeleiding van betekenisvolle routes kan mogelijk ook met een mix aan herkenbare boomsoorten worden gerealiseerd.
 - Het Groenstructuurplan zet in op het behouden en versterken van de kernkwaliteiten en daarmee van de identiteit van de verschillende landschapstypen. Op zich hoeft de aanplant van bomen niet direct de kenmerken van het landschap in de weg te staan. De discussie met bestuur is in die gevallen wenselijk als het bomenbeleid heel rigoureus af zou wijken.
 - De eigenschappen van de ondergrond zijn bepalend voor de (groene) ontwikkeling van een locatie. Kennis over deze eigenschappen is een voorwaarde voor een gezond bomen areaal.
 - Waar mogelijk proberen we deze onderliggende landschapslaag de dorpen in te brengen. Dit doen we door bij herinrichting van parken, plantsoenen of bermen, gebiedseigen bomen toe te passen.
2. **Het zo goed mogelijk waarborgen van een groene leefomgeving binnen het stedelijk gebied.**
 - Het zo goed mogelijk waarborgen van boomfunctievervulling. Niet per definitie elke boom behouden in elke straat, wel de totale bijdrage van bomen aan de groene leefomgeving waarborgen en verhogen;
3. **Het verhogen van de ecologische waarde van de groenstructuur.**
 - Ecologische waarde bomen verhogen. Dit door enerzijds meer bomen in gemeentelijk gebied. Anderzijds door kwalitatief betere bomen met grotere waarde;
4. **Het benutten van de groenstructuur bij het realiseren van een klimaatadaptieve gemeente.**
 - Rol bomen bij realiseren klimaatadaptieve gemeente versterken. Dit door enerzijds meer bomen in gemeentelijk gebied. Anderzijds door kwalitatief betere bomen met grotere waarde. Ook het vergroenen van zowel de openbare ruimte als particulier terrein draagt bij een klimaatadaptieve gemeente.

Klimaatbeleid

Het klimaat en duurzaamheid is een belangrijke doelstelling bij veel van wat we doen als gemeente. Om dit richting te kunnen geven en ook samenwerking te organiseren zijn er een aantal instrumenten waarmee richting wordt gegeven:

Klimaatatlas

De gemeente Velsen heeft de Klimaatatlas opgesteld. Op een website zijn de gevolgen van klimaatveranderingen visueel inzichtelijk gemaakt wat betreft toenemende droogte, het hitte-eiland effect. Ook geeft het een idee van groenbedekking binnen de gemeentegrenzen. De invloed van onze bomen op het klimaat in de gemeente willen we explicieter gaan benoemen. Hoeveel kroonbedekking hebben we eigenlijk binnen onze gemeente, en hoe zit dat in andere gemeenten? Waar willen we naartoe met kroonbedekking en aantallen bomen?

Lokaal Klimaatakkoord

In april 2021 is er een Lokaal Klimaatakkoord door de gemeenteraad vastgesteld. Dit akkoord geeft aan wat de doelstellingen zijn op gebied van co2 reductie. Bomen spelen hier ook een rol in, meer en oudere bomen binnen de gemeentegrenzen gaan ons helpen om de doelstellingen te helpen. Om ook het areaal in aantallen te vergroten is er vanuit het lokaal klimaatakkoord actief ingezet op het aanplanten van bomen. Bij een goed initiatief vanuit de samenleving plant gemeente Velsen samen met zijn partners in het Lokaal Klimaatakkoord een boom om zo de verduurzaming nog sneller te laten verlopen.

Visie op Velsen 2050 Duurzaam verbonden

De nieuwe Visie voor Velsen geeft de koers voor de komende jaren aan en geeft aan wat de kracht van de gemeente is en we ons op willen stellen naar buiten toe.

De focus ligt op een aantal onderwerpen waarvan we weten dat die de komende decennia op ons afkomen:

- de samenstelling van de bevolking in Velsen,
- de invloed van de digitalisering op de samenleving,
- verduurzaming van de gemeente,
- de omslag in de verhouding tussen gemeente en inwoners, bedrijven en organisaties.

Cultuurhistorisch Velsen

De gemeente Velsen heeft een Erfgoedverordening. Hiermee beschermen we als gemeente de belangrijke historische gebouwen en elementen die het verhaal van de geschiedenis van Velsen vertellen.

Hoofdstuk 6 van de verordening geeft de gemeente de mogelijkheid een gemeentelijk dorpsgezicht aanwijzen. Hier kunnen bomen ook onderdeel van zijn.

Wettelijke kaders

Burgerlijk Wetboek

In het Burgerlijk Wetboek artikel 162 is de zorgplicht beschreven. Dat betekent dat iedere boomeigenaar de plicht heeft om er zeker van te zijn dat zijn bomen geen fysiek gevaar vormen voor de (openbare) omgeving. Dit noemen we de algemene zorgplicht. Boomeigenaren moeten bomen daarom visueel (laten) controleren op conditie en het risico op takbreuk, stambreuk of instabiliteit. En als na controle blijkt dat er gebreken aan de boom zijn, moet er onderhoud of nader onderzoek plaatsvinden.

De gemeente Velsen laat met een vaste interval haar bomen controleren door een gecertificeerd deskundige. Dit is doorgaans 1 keer per 3 jaar. Als bomen visueel zichtbare afwijkingen hebben die duiden op een verminderde gezondheid/betrouwbaarheid, wordt actie ondernomen. De betreffende boom moet dan soms vaker geïnspecteerd of vaker onderhouden worden.

In sommige gevallen is sprake van onderzoeksplicht bij bomen. Deze plicht is gereserveerd voor die gevallen, waarbij een inwendig gebrek kan worden vermoed (b.v. houtrot). Er dient dan in beginsel nader onderzoek plaats te vinden door een expert om te bepalen of daadwerkelijk sprake is van een ernstig intern gebrek, wat een fysiek gevaar oplevert voor de omgeving van de boom.

De gemeente Velsen zorgt voor registratie van de driejaarlijkse controle in het beheersysteem voor de openbare ruimte. De gemeente Velsen neemt gemelde schade die onverhoopt optreedt door gemeentelijke bomen aan particuliere eigendommen serieus. Denk hierbij aan afgebroken takken op auto's of omgevallen bomen in tuinen. De gemeente registreert het incident en neemt afhankelijk van de situatie gepaste maatregelen.

Particuliere bomen

Het aantoonbaar en regelmatig (laten) verrichten van deskundige inspectie en onderhoud aan bomen is een manier om aan de zorgplicht te voldoen. Dat geldt ook voor bomen op particulier terrein. Het bewaren van facturen van uitgevoerde inspectie door een boomdeskundige is een vorm van registratie en voor de zorgplicht voldoende.

Bij gevallen van letsel of schade aan eigendommen kan de boomeigenaar in bepaalde gevallen aansprakelijk worden gesteld voor het plegen of nalaten van handelingen aan de boom. Wanneer het slachtoffer zijn schade wil verhalen op de eigenaar van de boom, moet er sprake zijn van een onrechtmatige daad en zal het slachtoffer moeten bewijzen dat de schade de eigenaar kan worden verweten of dat het hem kan worden toegerekend.

Ook staan in het Burgerlijk Wetboek wederzijdse rechten en plichten omtrent burennrecht in relatie tot bomen waarbij bomen schade, hinder of overlast veroorzaken. Er wordt als het gaat om bomen bij erfafscheidingen een onderscheid gemaakt tussen bestaande en nieuwe aanplant. Het beleid van de gemeente is geen nieuwe bomen aan te planten binnen 2 m van erfafscheidingen. Uitzonderingen worden gemaakt voor heesters en hagen. Bestaande bomen worden alleen vanwege kleinere afstand tot particuliere erven niet verwijderd, omdat ze in een verder verleden zijn aangeplant en voor de omliggende wijkzone een natuurwaarde vertegenwoordigen.

Wegenverkeerswet

De wegenverkeerswet regelt dat mensen veilig van de openbare weg gebruik kunnen maken. Bomen mogen een veilig gebruik van de weg niet verhinderen. Er zijn bepalingen voor de

inrichting met bomen langs rijbanen en maximale toegestane voertuighoogten. Boomeigenaren moeten de rijbanen, fietspaden en trottoirs voldoende vrij houden van overhangende takken die letsel kunnen veroorzaken bij weggebruikers of mechanische schade kunnen geven aan voertuigen van weggebruikers. De gemeente snoeit de bomen om de vrije doorgang voor het verkeer te waarborgen. Boven B-wegen en wegen in de bebouwde kom moet 4,5 m vrije ruimte zijn boven rijstroken en parkeervakken. Boven fiets- en voetpaden moet dit 2,5 m zijn. Van particuliere eigenaren verwacht de wetgever ook dat deze zorg aan de bomen besteed om de vrije ruimte boven wegen en paden te waarborgen.

Opdruk door wortels

Wegbeheerders hebben de plicht om (ernstige) beschadiging van de openbare weg, fiets en voetpaden door wortelopdruk te verminderen of verhelpen. Bij gemeentelijke bomen herstelt de gemeente Velsen met regelmaat verharding om deze reden. Omdat bomen steeds groter worden en groeiplaatsen van bomen te klein worden, keert de opdrukproblematiek vaak terug bij dezelfde boom. In situaties waar wortelopdruk structureel tot terugkerende ernstige overlast leidt, kan de gemeente besluiten de indeling van de verharding te wijzigen om bestaande bomen meer ruimte te geven, en waar mogelijk wortelschermen te plaatsen die doorgroei verhinderen. In een uiterst geval worden de overlastgevendende bomen vervangen.

Opdruk die wortels veroorzaken aan particuliere eigendommen zoals terrassen en tuinpaden, is met groter wordende bomen een steeds duidelijker terugkerend probleem. Afhankelijk van de aangetroffen situatie en de ernst van de schade neemt de gemeente in samenspraak met de particulier maatregelen en licht toe wat **boomtechnisch** acceptabele mogelijkheden zijn voor eventuele wortelverwijdering. Dit is steeds een vorm van maatwerk en wordt gedaan op basis van een boomtechnisch advies van een deskundig expert. Hierin wordt een compromis gezocht tussen het belang van de particulier en het maatschappelijke belang van de boom. De gemeente vervangt geen bomen omwille van het verhelpen van verhardingsopdruk, tenzij het maatschappelijk belang dat uitgaat van vervangen de maatschappelijke boomwaarde duidelijk overstijgt.

Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. De wet regelt de bescherming van natuurgebieden, soorten en bos. Deze nieuwe wet is in de plaats gekomen van de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet. Doel is bescherming van in het wild levende planten en dieren met duidelijke en eenvoudige regels en minder administratieve lasten.

Gebiedsbescherming

De wet regelt de bescherming van de in het kader van Europees natuurbeleid aangewezen Natura 2000-gebieden. Provincies kunnen besluiten aanvullend provinciaal beleid te maken, in het kader van de EHS of provinciaal natuur- of landschapsbeleid.

Soortbescherming

De wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten, op vergelijkbare manier als in de voorgaande wet. Er zijn echter verschillen. Zo is verstoren niet meer strafbaar als dit zonder opzet gebeurt. Ook is opzettelijke verstoring van vogels soms mogelijk. Verder is in de wet de lijst van beschermde soorten aangepast.

Bosbescherming

Alleen als bos buiten de bebouwde kom ligt, valt het onder de Wet natuurbescherming. De wet natuurbescherming biedt dan bescherming aan bomen die bestaan uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen (gerekend over het totaal aantal rijen) of beplantingen van bomen groter dan 10

are. Er is bij plannen tot kap meldingsplicht en herplantplicht. De herplantplicht is niet meer van toepassing bij natuurontwikkelingsprojecten in Natura 2000 gebieden.

Gedragscode soortbescherming Gemeenten

Om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen werken we in Velsen met de “” Gedragscode soortbescherming gemeenten” . De gedragscode is het instrument om eenduidig en geborgd zorgvuldig te kunnen handelen zodat overtredingen worden voorkomen. Voor bestekken is op basis hiervan een plan van aanpak (ontwerpfase) opgesteld, waarin onder andere een tijdschema is opgenomen dat aangeeft wanneer werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd, rekening houdend met bijvoorbeeld het broedseizoen. Deze gedragscode is ook bruikbaar bij ruimtelijke ontwikkelingen, mits de natuurgegevens aanwezig zijn en niet bij blijvende veranderingen waarbij een populatie verstoord wordt.

Bestemmingsplan

In het bestemmingsplan kan een gemeente bepalen in welke gebieden bomen beschermd worden tegen kap. De kap van bomen is dan alleen toegestaan met een omgevingsvergunning. Of er zijn gebieden aangewezen waar geen bomen geplant mogen worden, bijvoorbeeld op leidingstroken.

Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

In de APV is opgenomen welke bomen beschermd zijn. Dat kunnen alle bomen zijn in de gemeente die een bepaalde minimum maat te boven gaan of bomen die zijn opgenomen in een bomenlijst van waardevolle en/of monumentale bomen. Het kappen van deze bomen is alleen toegestaan met een omgevingsvergunning.

Als onderdeel van de APV kan een boomverordening opgesteld worden. Die bevat regels voor de wijze waarop omgegaan wordt met het verlenen van kapvergunningen, herplantplicht, instandhoudingsplicht, schade aan- en door bomen en bestrijding van boomziektes. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) publiceert voorbeelden. De inhoud van een boomverordening vloeit voort uit gemaakte beleidskeuzes.

Koersdocument Omgevingsvisie Velsen

Met het opstellen van de omgevingsvisie geeft gemeente Velsen vorm aan de invoering van de nieuwe Omgevingswet. Velsen staat voor een aantal grote opgaven, zoals de energietransitie, het bouwen van voldoende woningen en het gezond houden van onze inwoners. Die opgaven gaan voor een groot deel over de fysieke leefomgeving en hoe we die inrichten. Die opgaven zijn de aanleiding om de Omgevingsvisie Velsen 2040 op te stellen: een integrale toekomstvisie voor de hele gemeente die invulling geeft aan de grote, maatschappelijke opgaven van nu en de toekomst. Het Koersdocument Omgevingsvisie Velsen 2040 is een belangrijke tussenstap in het proces om te komen tot een omgevingsvisie. In het Koersdocument worden vorm en proces van de Omgevingsvisie Velsen vastgesteld. Daarnaast wordt een aantal inhoudelijke beleidsmatige keuzes gemaakt in aanloop naar de volledige omgevingsvisie, zoals het benoemen van de zoekgebieden voor woningbouw en duurzame energieopwekking.